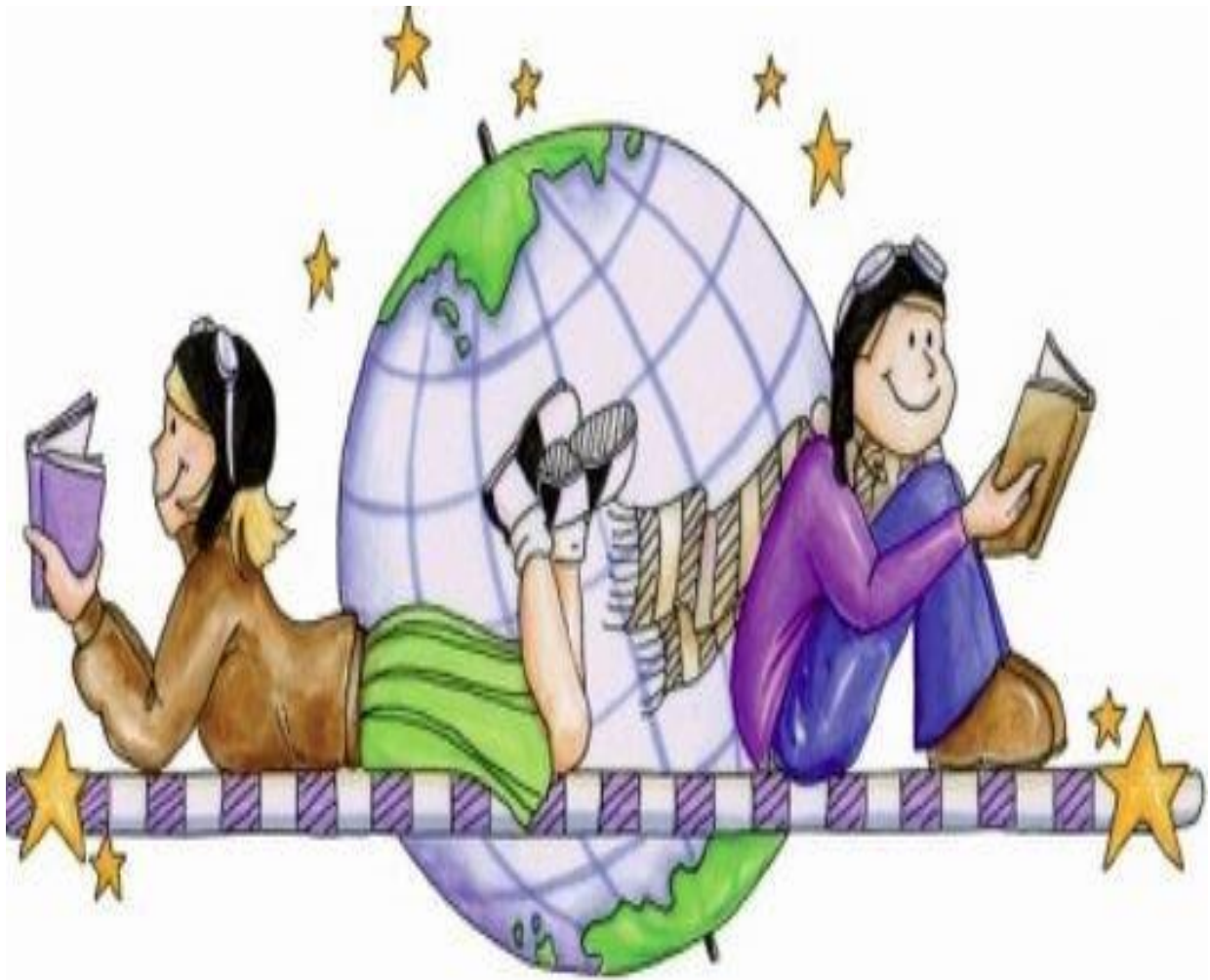
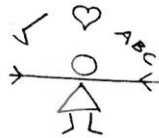


Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Læsepolitik





# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Betragtninger om læsning

En god læsefærdighed består helt overordnet af to områder, nemlig afkodning og læseforståelse.

Afkodning forstået som den færdighed, der sætter os i stand til at se, at krusedullerne på papiret er bogstaver, at bogstaverne har hver deres navne og lyde, og hvis man sætter lydene sammen opstår der ord – ord vi genkender fra det talte sprog. I begyndelsen hakker vi i det og går i stå, men med øvelse automatiseres færdigheden, så vi er i stand til at afkode.

Afkodning i sig selv har ingen værdi. Først når vi opnår en forståelse af det, vi afkoder, kan man tale om, at vi læser.

Går vi mere i dybden, består læsning af en række af elementer, der hver især bidrager til forståelsen.

### Elementerne i Ehris læsemodel:

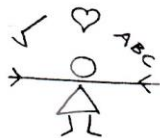


1

### Viden om tekster

Læserens viden om tekster har også betydning for den samlede læseforståelse. Det er vigtigt for læseren at kunne forudsige inden for hvilken ramme, teksten skal forstås.

Genrebevidsthed giver en fornemmelse for, hvordan en tekst er bygget op, den vækker forventninger til, hvad der skal ske i teksten – og dermed en bedre forhåndsviden. F.eks. har de fleste læsere en forventning om, at hvis en tekst begynder med "Der var engang", så vil resten af teksten holde sig inden for et mønster, der er forudsigeligt.



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

Formålet med en tekst danner grundlaget for en fornuftig opdeling i forskellige teksttyper. Fortællende skønlitterære teksters formål har Astrid Lindgren beskrevet godt således: "At læse bøger er at komme langt ud i den vide verden og dybt ind i sig selv."

Informerende, faglitterære tekster har som oftest til formål at informere, instruere, klassificere, overbevise, berette eller forklare. Forskellene i teksternes formål betyder også forskelle i teksternes struktur og fortælleforhold. Læserens evne til at kunne gennemskue teksttypen, har stor betydning for, hvilken læsemåde og hvilke læseforståelsesstrategier det vil være hensigtsmæssigt at anvende – og dermed stor betydning for den samlede forståelse.

En læsemåde er den måde, læseren vælger at læse en tekst på. Ud fra sin baggrundsviden og forventninger om genrer vil det være forventeligt, at man for eksempel læser en kageopskrift som en anvisning og ikke som et digt, eller en novelle som fiktion og ikke som en virkelighedsbeskrivelse.

Læseforståelsesstrategi er en mental aktivitet, som læseren sætter i værk for at forstå en tekst før, under og efter læsning. Den gode læser anvender ubevidst en række forståelsesstrategier ved læsning af en tekst: Det kan være at aktivere sin baggrundsviden, at stille spørgsmål til teksten, genlæse hvis teksten ikke er forstået, at anvende sin viden om teksttypen for derved lettere at kunne forstå den sproglige opbygning og koblingerne i teksten. Strategierne kan inddeles i fire hovedkategorier: hukommelsesstrategier, organiseringsstrategier, elaboreringsstrategier og overvågningsstrategier.

- hukommelsesstrategier: bruges til at repetere dele af teksten for at huske den
- organisationsstrategier: bruges til at skabe overblik
- elaboreringsstrategier: bruges til at bearbejde den nye viden, så den integreres med elevens baggrundsviden
- overvågningsstrategier: bruges til at evaluere egen forståelse af det læste.

## Viden om sprog

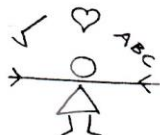
Elevens viden om sprog har stor betydning for udbyttet ved læsning af en tekst. Heri indgår tre vigtige begreber: syntaks, semantik og pragmatik.

Ved syntaks menes tekstens opbygning. Rækkefølgen af leddene i en sætning kan varieres, og det har betydning for indholdet. Det er ikke lige meget om "drengen slår pigen" eller om "pigen slår drengen." Det er sværere at læse tekster med lange sætninger end tekster med korte sætninger. Det er sværere at læse tekster med mange indskudte sætninger end tekster uden indskudte sætninger. Det er sværere at læse tekster med passivkonstruktioner end tekster uden disse. Alt dette betyder ikke, at vi helt skal undgå tekster med lange sætninger, med mange indskudte sætninger eller med passivkonstruktioner; men det betyder, at vi som lærere skal være opmærksomme på disse forhold og tage højde for det i vores undervisning.

Ved semantik menes tekstens indholdsmæssige betydning. Hertil hører elevernes evne til at kunne følge den røde tråd gennem en tekst (**kohærens**) og elevernes evne til eksempelvis at kunne gennemskue tekstbånd (**kohæsion**).

Ved pragmatik forstås enkeltords egentlige betydning i den sammenhæng, de optræder i. Tekster med mange lange, svære og sjældne ord er sværere at læse end tekster uden disse ord. En tekst bliver også sværere at læse, hvis ord bruges i en anden sammenhæng – eller med en anden betydning, end det normalt er tilfældet.

F.eks. vil ordet **søjle** for de fleste af os være noget, vi kan se i forbindelse med en flot bygning, men for en matematiker er **søjlen** måske bare en del af et diagram.



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Viden om verden

Vores viden om verden har betydning for vores udbytte af at læse en tekst.

Hvis teksten indeholder viden, vi allerede besidder i forvejen, vil det være meget let for os at læse og forstå indholdet af teksten.

Hvis alt indholdet i en tekst er nyt for os, og måske beskrevet i et sprog, vi ikke er vant til, risikerer vi ingen eller et meget lille udbytte af det læste.

Til viden om verden hører også evnen til at kunne drage følgeslutninger (at danne inferenser).

Et eksempel:

Jonas var inviteret til Louises fødselsdag. Han spekulerede på, om han havde råd til en god bog. Han gik ind på sit værelse og rystede sparegrisen. Den gav ingen lyd fra sig. Jonas satte sig tungt ned på sin seng.

Der står ingen steder i denne tekst, at Jonas ikke har råd til at købe en bog, og at det gør ham trist til mode. Det er læserens evne til at gå bag om tekstens udsagn, der er afgørende for udbyttet af teksten.

## Metabevidsthed

Læserens metabevidsthed har meget stor betydning for udbyttet af læsningen.

Ved metabevidsthed forstås:

- læserens opmærksomhed på egne tankeprocesser,
- bevidsthed om hvornår man forstår det, man læser
- hvordan man ændrer strategi, hvis man ikke forstår det, man læser.

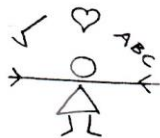
En læser med en aktiv læseindstilling får et markant større udbytte af en tekst, end en læser, der bare afkoder derudaf.

## Hukommelse for tekst

Læserens hukommelse for en tekst deles almindeligvis i en arbejdshukommelse og en langtidshukommelse.

Arbejdshukommelsen bruges til at holde den røde tråd i en tekst. En læser, der finder en tekst uinteressant skal bruge meget mere energi for at få noget ud af teksten, end en motiveret læser skal.

Langtidshukommelsen bruges til at danne paralleller til andre tekster af samme type, eller med samme indholdsområde, som læseren tidligere har stiftet bekendtskab med.



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Ordkendskab

Læserens ordkendskab har naturligvis stor betydning for udbyttet af læsningen.

Det er også helt selvfølgelig, at en læser med et stort ordforråd får et markant større udbytte af en tekst, end en læser med et lille ordforråd.

Ved ordbilleder forstås den egenskab ved afkodningen, der sætter læseren i stand til at genkende hyppigt brugte ord alene ved ordets udseende."

90 % af ordene i en tekst skal kunne læses umiddelbart for at skabe mening i det, der læses.

## Bogstav-lyd kendskabet

Bogstav-lyd kendskabet har direkte med afkodningsfærdigheden at gøre.

Hvis læseren skal bruge for megen energi på afkodningen, går det ud over muligheden for at søge mening i det man læser.

## Læsning på de forskellige trin

### Læsning i 0. klasse

#### Formål

- At styrke og udvikle elevens sproglige færdigheder.
- At gøre elevens sprogligt parate til den fremtidige læse- og sprogindlæring.
- At opdage, at en ny verden åbner sig gennem læsning, således at læselysten fremmes

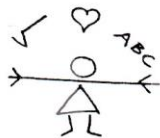
#### Mål – trinmål efter børnehaveklassen

##### Mundtligt

- Har et rimeligt begrebs- og ordforråd
- Sætter pris på oplæsning/fortælling af en god historie
- Kan lytte, fortælle, fabulere og genfortælle med forståelse for, at sproglige udtryk kan være forskellige
- Kan indgå i samtale og dialog
- Er fonologisk opmærksom

##### Læsning

- Kan læse sit eget navn
- Kan legelæse
- Kender den korrekte læseretning



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Kender bogstavernes navn, form og lyd

- Kan høre et ords begyndelsesbogstav

## Skrivning

- Kan skrive sit eget navn
- Kan legeskrive til egne tegninger
- Forstår at skrift kan bruges til noget og har interesse for selv at meddele sig i skrift og tegning

## Typiske kendetegn for en læser på dette niveau

- Eleven har lyst til at læse/ få læst højt
- Eleven kender begreberne bogstav, ord og sætning
- Eleven kan "legeskrive" og lidt senere "børnestave"
- Eleven kan lytte aktivt til oplæsning og fortælling
- Eleven kan genfortælle og selv fortælle historier
- Eleven kan indgå i samtale og dialog
- Eleven forstår sammenhængen mellem skriftens tegn og talens lyd
- Eleven har fået et begyndende kendskab til de 3 alfabeter

## Evaluering

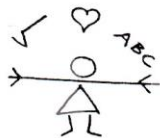
- Børnehaveklasseleder og kommende dansklærer i 1. klasse foretager 3 læseevalueringsopgaver i starten af skoleåret (august/september). (Materiale: Læseevaluering på begyndertrinnet – Store bogstaver, Vokaler, Find billedet).
- Børnehaveklasseleder/kommende dansklærer foretager en individuel afdækning af elever, der vækker bekymring. (Materiale: Læseevaluering på begyndertrinnet).
- Lærer fra støttecentret og børnehaveklasseleder foretager KTI-testen (Kontrolleret tegneiagttagelse) i september/oktober.
- Børnehaveklasseleder og kommende dansklærer foretager 3 læseevalueringsopgaver i maj/juni. (Materiale: Læseevaluering på begyndertrinnet – Alle bogstaver, Konsonanter, Forlyd og rimdel).
- Børnehaveklasseleder/kommende dansklærer foretager en individuel afdækning af elever, der vækker bekymring. (Materiale: Læseevaluering på begyndertrinnet – Bogstavbenævnelse, Fonologisk analyse).

## Læsebånd

- Oplæsning & ordforråd

## Fokus på

- Målrettet styrkelse af ordforråd og sprogforståelse
- Bogstavkendskab
- Sproglyde



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Rim og remser
- Genrekendskab
- Målrettet og fokuseret oplæsning
- Styrke ordforråd
- Styrke sprogforståelse
- Gode litteraturoplevelser

## Læsning i 1. klasse

### Formål

- At styrke og udvikle elevens sproglige færdigheder.
- At give eleven mulighed for at erfare, at læsning og skrivning kan give oplevelser og viden.
- At stimulere elevens læse- og skrivelyst.

### Mål – trinmål efter 1. klasse

#### Mundtligt

- Fortælle et hændelsesforløb uden hjælp
- Samtale om tekster, eleven har hørt eller læst/set

#### Læsning

- Anvende alfabetet (lyd, navn, form)
- Skelne mellem vokaler og konsonanter
- Opdele lydrette ord i fonemer (enkelte lyde) og stavelser
- Finde, tilføje og fjerne forlyd i lydrette ord
- læse enkle tekster med forståelse (lix 5-10) fx "Ib er i skole."

#### Skrivning

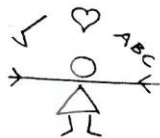
- Skrive små tekster, som eleven selv kan gengive for andre evt. vha. "børnestavning".

#### Stavning

- Kunne anvende stavning svarende til trin 1 – viden om sammenhængen mellem et enkelt bogstav og dets lyd.
- Opdele eget talesprog i enkeltlyde, sætte relevante bogstaver til, huske dem og skrive dem ned i den rigtige rækkefølge. Lytter og "smager" på ordene.

#### It i undervisningen

- Skal præsenteres for cd-ord
- vide, hvordan stavekontrol fungerer i word



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Typiske kendetegn for en læser på dette niveau

- Eleven er ved at tilegne sig læsefærdighed ved læsning af tekster med få ord på hver side, oftest med billeder, som teksten bygger på.
- Den forståelsesbaserede afkodning kræver stor opmærksomhed og energi i søgningen efter indholdet.
- Eleven læser kendte ord i tekster ved hjælp af ordbilleder.
- Bruger bogstavlyden, ofte det første bogstavs lyd, for at afkode nye ord i teksten- korrigerer undertiden sig selv.
- Bruger efter behov bogstavernes lyde effektivt i læsningen selvkorrektion er sædvanlig
- Kan erstatte en tale-lytte situation med en skrive-læse situation
- Bruger bogstavernes lyde effektivt i læsningen af længere, ukendte ord

## Evaluering

- Evt. IL-basis gruppeprøven de første måneder af 1. klasse
- Dansk lærer foretager 2 læseevalueringssopgaver i løbet af foråret. (Materiale: Læseevaluering på begyndertrinnet – Ordlæs, Dinodiktat).
- Klasselæsekonference mellem dansk lærer og læsevejleder.
- Individuel afdækning af elever ved hjælp af LUS

## Læsebånd

Fokus på på bogstav-lyd kendskab, ordforråd og viden om tekster

- oplæsning & ordforråd
- læse individuelt i bøger efter læsestandpunkt

## Fokus på

- Ordforråd
- Litteratursamtaler (dialogisk højtlesning)
- Læsestrategier
- Tegn og skriv
- Skriveprocessen
- skrive sig ind i læsningen

## Der kan arbejdes med:

- Anvende det mundtlige sprog aktivt med begreber og sætninger
- Samtale og dialog
- Lege med bogstaver og lyd på computer
- Arbejde aktivt med rim og remser
- Gå på jagt i teksten efter ord, der lyder ens
- Iagttage visuelle og lydæssige forskelle og ligheder i ord og sætninger
- Bygge videre på og færdiggøre sætninger som andre har påbegyndt
- Lytte aktivt til oplæsning og fortælling og finde ud af, at en tekst har en oplevelses- og meddelelsesværdi
- Fortælle om en oplevet eller digtet historie med begyndelse, handling og afslutning





# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Gennem klassesamtaler og dialog øver børnene forskellige former for tale- og lytteroller, herunder at føre ordet og at lytte opmærksomt til andre
- Logbogsskrivning
- Parlæsning
- Forberede og gennemføre oplæsning for andre
- Skrive små bøger med en digtet historie med begyndelse, handling og afslutning

## Læsning i 2. klasse

### Formål

- At eleven fortsat har lyst til at læse og skrive
- At eleven kan anvende læsning og skrivning i hverdagen
- At eleven får oplevelsen af, at læsning giver oplysning og information
- At bruge skrift som kommunikation

### Mål – trimål efter 2. klasse

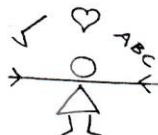
#### Læsning

- Skelne lyde, sætte lyde/bogstaver sammen og læse nye ord
- Læse lette tekster uden hjælp (lix 10-15)
- Anvende relevante afkodningsstrategier (stave, dele og lydere)
- Anvende relevante og brugbare læsemåder (forberedt læsning, højtlesning, stillelæsning, fri selvstændig læsning og skærmlæsning)
- Gengive indholdet af en læst eller skrevet tekst
- Vide, at der er forskel på det talte og skrevne sprog
- Vide, at sproget består af forskellige ordklasser
- Finde informationer i forskellige medier

#### Skrivning

- Skrive huskesedler, breve og beskeder, som andre kan læse
- Skrive tekster om egne oplevelser
- Skrive ud fra fantasi, billeder, læste tekster i enkle fiktive genrer som historie og eventyr
- Skrive de små og store trykbogstaver i håndskrift
- Anvende computer
- Børneskrive

#### Stavning



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Udnytte det fonematiske princip (stave lydret) = stavetrin 2 (på dette trin er skrivningen karakteriseret ved lydret stavning af både lydrette og ikke-lydrette ord).
- Være klar over, at der forekommer en del undtagelser fra den indlærte staveregel

## It i undervisningen

- Kende til cd-ord og være i stand til at anvende programmet
- begynde at anvende stavekontrol i word

## Typiske kendetegn for en læser på dette niveau

- Læseren anvender og skifter mellem formålsbestemte strategier i en efterhånden funktionel læsning af enkle tekster.
- For de lidt bedre læsere på dette klassetrin gælder, at de selvstændigt kan læse en ukendt tekst af et vist omfang inden for egen erfaringsverden
- Afkodningen kræver stadig opmærksomhed, og læseren går i stå under afkodning af ukendte ord i den løbende læsning; læsningen er endnu ikke flydende.

## Evaluerings

- Dansklærer foretager 2 læseevalueringsopgaver i løbet af maj - juni. (Materiale: Læseevaluering på begyndertrinnet – Sætningslæs og Sætningsdiktat)
- Klasselæsekonference mellem klassens lærere, den pædagogiske leder, evt. koordinator for støttecenter og læsevejleder
- Individuel afdækning af elever i form af LUS i november og april/maj

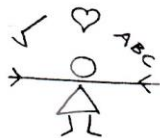
## Læsebånd

Fokus på viden om tekster, hukommelse for tekst og metabevindstthed (bevidsthed om, hvordan man læser)

- læsning i individuelle bøger i ud fra læsestandpunkt

## Fokus på

- Skriveprocessen
- sikker læser gennem skrivning
- At stille spørgsmål til teksten
- At anvende handlingsbro
- At udnytte mind-map



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- VØL-model ved faglig læsning
- Læselyst
- Højtlesning (makker/lærer)

## Der kan arbejdes med:

- Fremstilling af egne tekster i form af små bøger
- emne og værkstedsundervisning med fokus på læsning
- faglig læsning
- Skønlitterært læsekursus for hele klassen.
- Træne læsestrategier.
- Udlevere lister med gode oplæsningsbøger til eleverne og forældrene.
- Lytte og læse lette norske og svenske tekster
- læseteater

## Læsning i 3. klasse

### Formål

- At eleven bevarer og fortsat udvikler lysten til at læse og skrive
- At eleven får oplevelser og tilegner sig viden gennem læsning af forskellige genrer
- At eleven stifter bekendtskab med dele af børnelitteraturen
- At eleverne bruger læsning og skrivning i alle fag - og på tværs af fagene
- At eleven erfarer at kropssprog og stemme er vigtig i kommunikation
- At eleven henter inspiration til egen skriftlig og mundtlig formulering, fra det der ses, læses og høres

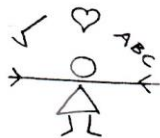
### Mål – trinmål efter 3. klasse:

#### Mundtligt

- Lytte koncentreret til hinanden og stille relevante spørgsmål til det fortalte
- Formulere egne synspunkter og forholde sig til andres
- Fortælle og oplæse egne tekster
- genfortælle indholdet af det læste
- Reflektere over og samtale om indholdet i forskellige tekster og teksttyper
- Beskrive billeders indhold i forbindelse med tekstlæsning

#### Læsning

- Læse ukendte tekster med stigende hastighed
- Lære at læse for at tilegne sig viden og indsigt
- begynde at læse sig til viden i faglige tekster og på internet



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Begynde at skelne mellem fiktion og fakta
- Forstå en skriftlig arbejdsbeskrivelse i f.eks. dansk eller matematikbogen
- Læse ukendte tekster med sikkerhed i oplæsning og forståelse (lix 15-20).
- Søge forklaring på ukendte ord
- Opnå passende læsehastighed og præcision
- Udvikle begyndende læserutiner
- Finde og vælge bøger til egen læsning
- Læse lette norske og svenske ord og sætninger

## *Skrivning*

- omsætte sin egen fortælling til en skreven tekst
- Begynde at arbejde med procesorienteret skrivning; idémylder, tankekort og idéliste
- Nuancere indholdet og sproget gennem et begyndende arbejde med sproglære
- Bruge navneord, udsagnsord og tillægsord i korrekt bøjningsform
- Anvende punktum korrekt
- Lave en overskrift
- Markere samtale i egne tekster
- Kende anvendelsen af små og store bogstaver
- Skrive en begyndende sammenhængende skrift
- Anvende computer

## *Stavning*

- Udnytte det fonematiske princip – lydret stavning, svarende til trin 2
- Stave de almindeligste ord korrekt
- Mestre stavelsesdeling
- Arbejde med bøjningsendelser
- Videreudvikle evnen til at skelne lyde

## *It i undervisningen*

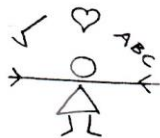
- Anvender cd-ord
- kan anvende stavekontrol i word

## **Typiske kendetegn for en læser på dette niveau**

- Læser nu flydende med god forståelse.
- Har et fundament af funktionelle læsestrategier og udvider sin læsning til også at omfatte bøger med et væsentligt større omfang end tidligere.
- Foretrækker typisk stillelæsning.

## **Evaluering:**

- Dansk lærer tager SL 60 i foråret
- Klasselæsekonference mellem dansk lærer og læsevejleder
- Individuel afdækning af elever, der vækker bekymring



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Screening for dysleksi i august/september med DVO-test

## Læsebånd

Fokus på viden om tekster, hukommelse for tekst og metabevidsthed (bevidsthed om, hvordan man læser)

- Skønlitterær læsning
- Faglig læsning

## Fokus på

- Faglig læsning
- sikker læser gennem skrivning
- Højtlesning – gode litteraturoplevelser
- Genrekendskab
- Selvstændig læsning
- Læsebarometer
- Afsender/modtagerforhold

## Læsning i 4. klasse

### Formål

- At konsolidere læsningen ved, at eleverne læser meget og møder varierede læsetekster
- At skabe læsere med en aktiv læseindstilling
- At bevare læselysten

### Mål – trinmål efter 4. klasse:

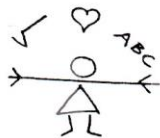
#### Mundtlig

- Læse tekster op med tydelig artikulation og betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel

#### Læsning

- Anvende sikre og automatiserede afkodnings-strategier til læsning af kendte og nye ord i alderssvarende tekster
- Læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier
- Søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk
- Kende forskellige læseteknikker
- Tilpasse læsehastighed, præcision og læsemåde til formål, genre og sværhedsgrad
- Udtrykke forståelse af det læste mundtligt og skriftligt
- Læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster med god forståelse
- Læse sig til danskfaglig viden
- Læse med bevidsthed om eget udbytte af det læste
- Udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner
- Søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier
- Læse lette og korte norske og svenske tekster

#### Stavning



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Være bevidst om, at der er forskel på lydrette og ikke-lydrette ord
- Kunne stave lydrette ord korrekt
- Være bevidst om, at lydret strategi er utilstrækkelig over for ikke-lydrette ord
- Kunne bruge viden om navneords, udsagnsords og tillægsords bøjning ved stavning

## It i undervisningen

- Anvender cd-ord
- kan anvende stavekontrol i word

## Typiske kendetegn for en læser på dette niveau

- Søgelæsning- finder hurtigt ønskede oplysninger både i kendt og ukendt tekst
- læser en instruktion, arbejdsbeskrivelse, opskrift eller matematikopgave i flere led
- og viser forståelse gennem handling
- læsehastighed 120 – 150 ord/min

## Evaluerings:

- Dansklærer tager SL 40 og evt. ST4 i foråret
- Klasselæsekonference mellem dansklærer og læsevejleder
- Individuel afdækning af elever

## Læsebånd

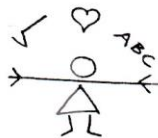
viden om sprog, viden om verden, viden om tekster, ordkendskab og metabevindstthed

## Fokus på

- Læseindstilling
- Læseforståelse
- Sprogforståelse
- Læseglæde
- Ordforråd
- Genrer
- Viden om verden
- At kunne læse mellem linjerne

## Der kan arbejdes med:

- Ugeopgaver, hvor hver elev får til opgave at læse en kort skønlitterær tekst op for resten af klassen. Der skal være fokus på flydende oplæsning med optimal artikulation og betoning.
- Fokus på elevernes hastighed; mål elevens hastighed ved begyndelsen af året, midtvejs og ved afslutningen af året. Find egnede tekster til hastighedstræning. Det er afgørende, at forståelsen følger med, derfor skal der udarbejdes kontrolspørgsmål til teksterne. Læsehastigheden skal i løbet af året komme op på mindst 120 ord pr. minut



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Arbejde med forskellige læseforståelsesstrategier
- Arbejde med læseteknik
- Arbejde med resumé
- Læsebarometer til hver enkelt. Eleven bør som minimum læse 30 minutter om dagen derhjemme.

Læsning i 5. klasse

## Formål

- At konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster
- At skabe læsere med en aktiv læseindstilling
- At bevare læselysten

## Generelt om læsning på mellemtrinnet:

Når eleverne begynder på mellemtrinnet forudsættes det, at afkodningen for langt de flestes vedkommende er mere eller mindre sikker. For at sikre en progressiv læseudvikling skal elevernes fokus nu flyttes til de øvrige elementer af den interaktive læsemodel – først og fremmest skal eleverne udvikle en aktiv læseindstilling. For at have en aktiv læseindstilling og en god læseforståelse kræves det, at læseren har en god sprogforståelse, dvs. et godt ordforråd, en god syntaktisk forståelse og et godt kendskab til tekstbånd. Læserens viden om verden, viden om tekster og læserens aktive brug af sin viden har også stor betydning for læseforståelsen. Dertil kommer evnen til at kunne danne inferenser, dvs. at kunne læse mellem linjerne og evnen til at stoppe op i sin læsning i mødet med noget svært forståeligt.

## Mål for læsning i dansk

*Det talte sprog:*

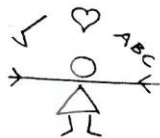
- Læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel, afpasset efter genre og formål

*Det skrevne sprog – læse:*

- anvende sikre og automatiserede afkodnings-strategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier
- søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk i trykte og elektroniske medier
- kende forskellige læseteknikker
- udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster hurtigt og sikkert med god forståelse og indlevelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og oparbejde læsekultur
- søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internet til egen læsning og opgaveløsning
- læse lette norske og svenske tekster

*It i undervisningen*

- Anvender cd-ord



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- kan anvende stavekontrol i word

## Evaluerings

- Dansk lærer tager **Læs 5** i efteråret og **ST5** i foråret
- Klasselæsekonference mellem klassens faglærere, den pædagogiske leder, evt. koordinator for støttecenter og læsevejleder
- Individuel afdækning af elever, der vækker bekymring

## Læsebånd fokus på

- Eleverne læser varierede tekster
- Eleverne bevarer læselysten

## Der kan arbejdes med:

- Fokus på den fortolkende betoning i oplæsningen, evt. ved at en elev hver uge læser et digt op for resten af klassen. Eleven skal have mulighed for at øve sig på forhånd, så oplæsningen bliver fuldstændig flydende, og med optimal artikulation og fortolkende betoning.
- Fokus på læsehastighed. Ved afslutningen af 5. Klasse trin bør elevens læsehastighed ved læsning af en alderssvarende, skønlitterær tekst (LIX 25-30) være 150-170 ord i minuttet. Mål elevernes hastighed ved begyndelsen af året, midtvejs og ved afslutningen af året. Det er afgørende, at forståelsen følger med, derfor skal der udarbejdes kontrolspørgsmål til teksterne.
- Arbejdet med læseforståelsesstrategier fortsættes. Vælg ud, hvilke strategier, I gerne vil arbejde med på dette klassetrin.
- Fra 5. Klasse vil det være en god idé at have ordbøger i klassen. Både ordbøger til brug ved tvivl om stavning, men også en betydnings-ordbog. Benyt evt. [www.gyldendalsleksikon.dk](http://www.gyldendalsleksikon.dk) eller lignende online opslagsværk.
- Arbejd med læseteknik. En læseteknik er en bestemt måde at angribe en tekst på. Det er en besvarelse af spørgsmålet: Hvordan skal jeg læse? **Læs med** er et materiale der træner dette.
- Arbejd med at formulere resumé og referat af en læst tekst. I **Læs med** er begge notatteknikker gennemgået.
- Læsebarometer til hver enkelt elev. Stil krav om, at der som minimum læses 25-30 minutter om dagen derhjemme. Et godt udgangspunkt vil være 2000-2500 sider i løbet af året.

## Mål for læsning i fagene

### Matematik

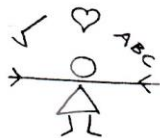
- læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer
- løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, egne repræsentationer og erhvervet matematisk viden og kunnen

### Natur/teknik

- arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og udendørs samt anvende faglig læsning

### Historie og kristendomskundskab





# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- eleverne skal kunne forstå og genkende den berettende teksttype
- eleverne skal kunne skelne mellem fakta-faktion-fiktion
- eleverne skal være bevidste om deres udbytte af læsningen
- eleverne skal have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi
- eleverne skal kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé, referat og tidslinje

Arbejdet med læsning i alle fag skal fremgå af årsplanerne

Læsning i 6. klasse

## Formål

- At konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster
- At skabe læsere med en aktiv læseindstilling
- At bevare læselysten

## Generelt om læsning på mellemtrinnet:

Når eleverne begynder på mellemtrinnet forudsættes det, at afkodningen for langt de flestes vedkommende er mere eller mindre sikker. For at sikre en progressiv læseudvikling skal elevernes fokus nu flyttes til de øvrige elementer af den interaktive læsemodel – først og fremmest skal eleverne udvikle en aktiv læseindstilling. For at have en aktiv læseindstilling og en god læseforståelse kræves det, at læseren har en god sprogforståelse, dvs. et godt ordforråd, en god syntaktisk forståelse og et godt kendskab til tekstbånd. Læserens viden om verden, viden om tekster og læserens aktive brug af sin viden har også stor betydning for læseforståelsen. Dertil kommer evnen til at kunne danne inferenser, dvs. at kunne læse mellem linjerne og evnen til at stoppe op i sin læsning i mødet med noget svært forståeligt.

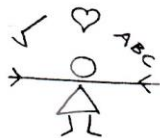
## Mål for læsning i dansk

*Det talte sprog:*

- Læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel, afpasset efter genre og formål

*Det skrevne sprog – læse:*

- anvende sikre og automatiserede afkodnings-strategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper
- læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier
- søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk i trykte og elektroniske medier
- kende forskellige læseteknikker
- udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse alderssvarende skøn- og faglitteratur og digitale tekster hurtigt og sikkert med god forståelse og indlevelse
- læse sig til danskfaglig viden
- læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste
- udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og oparbejde læsekultur
- søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internet til egen læsning og opgaveløsning
- norske og svenske tekster



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## It i undervisningen

- Anvender cd-ord
- kan anvende stavekontrol i word

## Forslag til praksis

- Arbejd videre med oplæsning, gerne valgfri genre men stadig fokus på betoningen.
- Ved afslutningen af 6. Klassetrin bør elevens læsehastighed ved læsning af en alderssvarende, skønlitterær tekst (LIX 30 - 35) være 175 ord i minuttet, eller højere. Mål elevernes hastighed ved begyndelsen af året, midtvejs og ved afslutningen af året.  
Det er vigtigt, at forståelsen følger med, lav derfor kontrolspørgsmål til teksterne.
- Arbejd med læseforståelsesstrategier. Vælg hvilke strategier, I gerne vil arbejde med på dette klassetrin.
- Fra 6. klasse bør det være en automatiseret arbejdsgang, at eleverne af sig selv søger svar i ordbøger eller elektroniske medier, når de støder på ord, de ikke forstår.
- Læseteknikkerne nærlæsning, oversigtslæsning og punktlæsning videreudvikles. I materialet Læs med er dette område gennemgået. Hjemmesiden "Danske dyr" vil være oplagt at bruge til træningen.
- Ved afslutningen af 6. klasse bør eleven selvstændigt kunne udfærdige et resumé og et referat af en læst tekst.
- Bliv ved med at lade eleverne skrive læsebarometer. Stil krav om, at der som minimum læses 30 minutter om dagen derhjemme.  
Et mål kunne være mindst 3000 sider i løbet af året.

## Evaluering

- Dansk lærer tager TL1 i efteråret og ST 6 i foråret
- Klasselæsekonference mellem dansk lærer og læsevejleder
- Individuel afdækning af elever, der vækker bekymring

## Læsebånd fokus på

- Eleverne læser varierede tekster
- Eleverne bevarer læselysten

## Mål for læsning i fagene

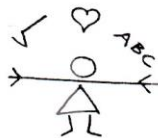
### Matematik

- læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer
- løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, egne repræsentationer og erhvervet matematisk viden og kunnen

### Natur/teknik

- arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og udendørs samt anvende faglig læsning

### Historie og kristendomskundskab



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- eleverne skal kunne forstå og genkende den berettende teksttype
- eleverne skal kunne skelne mellem fakta-faktion-fiktion
- eleverne skal være bevidste om deres udbytte af læsningen
- eleverne skal have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi
- eleverne skal kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé, referat og tidslinje og kolonnenotat

Arbejdet med læsning i alle fag skal fremgå af årsplanerne.

## Læsning i 7. klasse

### Formål

- At konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster
- At skabe læsere med en aktiv læseindstilling
- At bevare læselysten

### Generelt om læsning på i udskolingen:

I udskolingen øges fokus på læsning og forståelse af informerende, faglitterære tekster. Kompleksiteten i de faglige tekster fordrer, at eleverne kan skelne mellem teksttyper, og der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læsemetoder og læseforståelsesstrategier.

Faglig læsning defineres som det at læse for at lære. Via læsning af sagprosattekster tilegner læseren sig ny viden. Læsning af faglige tekster stiller følgende krav til elevernes læsefærdigheder:

- læserens faglige ordkendskab
- læserens genrekendskab (kendskab til teksttyper)
- læserens evne til at aktivere relevant forhåndsviden om emnet og integrere ny med allerede eksisterende viden
- læserens evne til at drage følgeslutninger
- læserens metakognitive færdigheder (fx bevidsthed om læseformål og læseudbytte)
- læserens kendskab til særlige sproglige træk ved fagets tekster
- læserens evne til at følge den røde tråd i teksterne

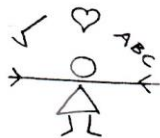
### Mål for læsning i dansk

#### Det talte sprog:

- Læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel, afpasset efter genre og kommunikationssituation

#### Det skrevne sprog – læse:

- beherske sikre og automatiserede afkodnings-strategier til læsning af alle tekster
- læse sprogligt udviklende tekster
- bruge ordforklaring opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk
- anvende hensigtsmæssige læseteknikker



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse skøn- og faglitteratur hurtigt og sikkert
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste
- fastholde hensigtsmæssige læserutiner og med henblik på en langsigtet læsekultur
- foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og digitale medier til egen læsning og opgaveløsning
- læse norske og svenske tekster

## It i undervisningen

- Anvender cd-ord
- anvender stavekontrol i word

## Forslag til praksis i dansk

- Arbejd videre med oplæsning. Benyt de forskellige genrer der er i gang i klassen og varier opgaverne
- Ved afslutningen af 7. Klassesettrin bør elevens læsehastighed ved oplæsning af en skønlitterær tekst være 200 ord i minuttet, eller højere. Mål elevernes hastighed ved begyndelsen af året, midtvejs og ved afslutningen af året.
- Læseprøver introduceres (kopimappe på DPS)
- Læseteknikkerne nærlæsning, oversigtslæsning og punktlæsning konsolideres og videreudvikles. "Læs på" (klassesæt på DPS) kan med fordel anvendes til dette arbejde.

## Evaluering

- Dansk lærer tager TL2 i efteråret og ST 7 i foråret
- Klasselæsekonference mellem dansk lærer og læsevejleder
- Individuel afdækning af elever, der vækker bekymring

## Læsebånd

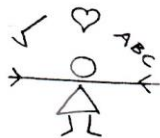
- Eleverne læser varierede tekster
- Eleverne bevarer læselysten

## Mål for læsning i fagene

### Matematik

- læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler
- opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater
- skelne mellem definitioner og sætninger

### Biologi, geografi og fysik/kemi



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- læse og forstå informationer i faglige tekster

## Historie og kristendomskundskab

- eleverne skal kunne forstå den berettende teksttype og med hjælp kunne problematisere indholdet bl.a. ved hjælp af tekstproblemløsning
- eleverne skal kunne forholde sig kildekritisk til informerende tekster
- eleverne skal have en høj bevidsthed om deres udbytte af læsningen
- eleverne skal have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi
- eleverne skal kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé, referat, tidslinje og kolonnenotat

## Læsning i fagene generelt

- eleverne undervises i fagbøgernes indhold og opbygning.
- eleverne skal præsenteres for – og i samarbejde med læreren kunne skelne mellem berettende, beskrivende, forklarende, instruerende og diskuterende teksttyper
- eleverne skal med hjælp fra læreren kunne anvende relevante notatteknikker set i forhold til teksttypen

## Eksempel på læsehuskeliste til brug i udskolingen:

### Fremgangsmåde ved læsning af faglige tekster

- **Orienteringslæsning:** Kig på overskrifter, mellemoverskrifter, illustrationer osv. Aktivering af forhåndsviden.
- **Skim teksten:** Forsøg at bestemme teksttype og læseformål – giv et bud på hvad teksten handler om.
- **Nærlæs nu teksten:** Indebærer altid skrive-læsning, ukendte ord slås op, der læses evt. igen.

(faglæreren kan her vælge at give eleverne en notatteknik)

- **Skriv ned hvad teksten handlede om** (fungerer som en slags svar til læseformålet)

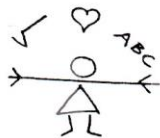
Arbejdet med læsning i alle fag skal fremgå af årsplanerne.  
Gennemgang af teksttyper og notatteknikker i begyndelsen af året.

## Læsning i 8. klasse

### Formål

- At konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster
- At skabe læsere med en selvstændig, aktiv læseindstilling
- At bevare og udvide læselysten, således at flere forskellige genrer læses

## Generelt om læsning på i udskolingen:



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

I udskolingen øges fokus på læsning og forståelse af informerende, faglitterære tekster. Komplexiteten i de faglige tekster fordrer, at eleverne kan skelne mellem teksttyper, og der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læsemetoder og læseforståelsesstrategier.

Faglig læsning defineres som det at læse for at lære. Via læsning af sagprosattekster tilegner læseren sig ny viden. Læsning af faglige tekster stiller følgende krav til elevernes læsefærdigheder:

- læserens faglige ordkendskab
- læserens genrekendskab (kendskab til teksttyper)
- læserens evne til at aktivere relevant forhåndsviden om emnet og integrere ny med allerede eksisterende viden
- læserens evne til at drage følgeslutninger
- læserens metakognitive færdigheder (fx bevidsthed om læseformål og læseudbytte)
- læserens kendskab til særlige sproglige træk ved fagets tekster
- læserens evne til at følge den røde tråd i teksterne

## Mål for læsning i dansk

*Det talte sprog:*

- Læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning

*Det skrevne sprog – læse:*

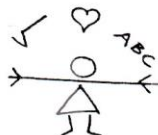
- beherske sikre og automatiserede afkodnings-strategier til læsning af alle tekster
- læse sprogligt udviklende tekster
- bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk
- anvende hensigtsmæssige læseteknikker
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse skøn- og faglitteratur hurtigt og sikkert
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste
- fastholde hensigtsmæssige læserutiner og med henblik på en langsigtet læsekultur
- foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og digitale medier til egen læsning og opgaveløsning
- læse norske og svenske tekster

*It i undervisningen*

- Anvender cd-ord
- anvender stavekontrol i word

## Evaluerings

- Dansk lærer tager **TL3** i efteråret og **ST 8** i foråret. TL3 er kommunal test hvert andet år.
- Klasselæsekonference mellem klassens faglærere, den pædagogiske leder og læsevejleder



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- Individuel afdækning af elever, der vækker bekymring

## Læsebånd fokus på

- Eleverne læser varierede tekster
- Eleverne bevarer læselysten

## Forslag til praksis i dansk

- Oplæsning af forskellige genrer og fremlæggelser trænes
- Fokus på læsehastighed
- Læseprøver benyttes (kopimappe på DPS)
- Notatteknikker benyttes og trænes efter behov
- Læsebarometer, skift evt. fokus til læsning af andre genrer og perioder

## Mål for læsning i fagene

### Matematik

- læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk
- opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler
- opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater
- skelne mellem definitioner og sætninger

### Biologi, geografi og fysik/kemi

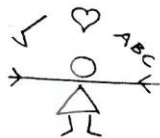
- læse og forstå informationer i faglige tekster

### Historie og kristendomskundskab

- eleverne skal kunne forstå den berettende teksttype og med hjælp kunne problematisere indholdet bl.a. ved hjælp af tekstproblemløsning
- eleverne skal kunne forholde sig kildekritisk til informerende tekster
- eleverne skal have en høj bevidsthed om deres udbytte af læsningen
- eleverne skal have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi
- eleverne skal kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé, referat, tidslinje og kolonnenotat

## Læsning i fagene generelt

- eleverne undervises i fagbøgernes indhold og opbygning.
- eleverne skal præsenteres for – og i samarbejde med læreren kunne skelne mellem berettende, beskrivende, forklarende, instruerende og diskuterende teksttyper
- eleverne skal med hjælp fra læreren kunne anvende relevante notatteknikker set i forhold til teksttypen



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Eksempel på læsehuskeliste til brug i udskoling:

### Fremgangsmåde ved læsning af faglige tekster

- **Orienteringslæsning:** Kig på overskrifter, mellemoverskrifter, illustrationer osv. Aktivering af forhåndsviden.
- **Skim teksten:** Forsøg at bestemme teksttype og læseformål – giv et bud på hvad teksten handler om.
- **Nærlæs nu teksten:** Indebærer altid skrivelæsning, ukendte ord slås op, der læses evt. igen.

(faglæreren kan her vælge at give eleverne en notatteknik)

- **Skriv ned hvad teksten handlede om** (fungerer som en slags svar til læseformålet)

Arbejdet med læsning i alle fag skal fremgå af årsplanerne.  
Gennemgang af teksttyper og notatteknikker i begyndelsen af året.

## Læsning i 9. klasse

### Formål

- At konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster
- At skabe læsere med en selvstændig, aktiv læseindstilling
- At bevare og udvide læselysten, således at flere forskellige genrer læses

## Generelt om læsning på i udskoling:

I udskoling øges fokus på læsning og forståelse af informerende, faglitterære tekster. Komplexiteten i de faglige tekster fordrer, at eleverne kan skelne mellem teksttyper, og der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læsemetoder og læseforståelsesstrategier.

Faglig læsning defineres som det at læse for at lære. Via læsning af sagprosattekster tilegner læseren sig ny viden. Læsning af faglige tekster stiller følgende krav til elevernes læsefærdigheder:

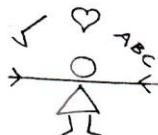
- læserens faglige ordkendskab
- læserens genrekendskab (kendskab til teksttyper)
- læserens evne til at aktivere relevant forhåndsviden om emnet og integrere ny med allerede eksisterende viden
- læserens evne til at drage følgeslutninger
- læserens metakognitive færdigheder (fx bevidsthed om læseformål og læseudbytte)
- læserens kendskab til særlige sproglige træk ved fagets tekster
- læserens evne til at følge den røde tråd i teksterne

## Mål for læsning i dansk

### Det talte sprog:

- Læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning





# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

## Det skrevne sprog – læse:

- beherske sikre og automatiserede afkodnings-strategier til læsning af alle tekster
- læse sprogligt udviklende tekster
- bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk
- anvende hensigtsmæssige læseteknikker
- fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form
- læse skøn- og faglitteratur hurtigt og sikkert
- læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet
- læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste
- fastholde hensigtsmæssige læserutiner og med henblik på en langsigtet læsekultur
- foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og digitale medier til egen læsning og opgaveløsning
- læse norske og svenske tekster

## It i undervisningen

- Anvender cd-ord
- anvender stavekontrol i word

## Evaluering

- Der arbejdes med gamle FA-læseprøver og retskrivningsprøver i det daglige. Der kan tages TL4 og/eller ST9 på bekymrings elever.
- Dansk lærer og læsevejleder vurderer evt. resultaterne i fællesskab

## Læsebånd fokus på

- Eleverne læser varierede tekster
- Eleverne bevarer læselysten

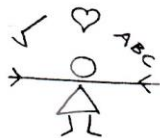
## Forslag til praksis i dansk

- Eleverne trænes i forskellen på højtlesning og oplæsning. I forbindelse med oplæsning af tekster kunne der arbejdes med at lade elever vælge centrale tekststykker/uddrag som de finder særligt vigtige for tolkningen af teksten.
- På 9. årgang forudsætter vi, at eleverne mestrer de forskellige læsemetoder og har et bredt udvalg af forståelsesstrategier, de kan trække på.
- Det er lærerens opgave at fastholde eleverne i at være opmærksomme på hvilke læsemetoder de anvender og hvornår.
- Læreren skal ligeledes fastholde og opmuntre eleverne til at bruge forståelsesstrategier, når de læser.

## Mål for læsning i fagene

### Matematik

- læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

- opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler
- opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater
- skelne mellem definitioner og sætninger

## Biologi, geografi og fysik/kemi

- læse og forstå informationer i faglige tekster

## Historie og kristendomskundskab

- eleverne skal kunne forstå den berettende teksttype, og med hjælp kunne problematisere indholdet bl.a. ved hjælp af tekstproblemløsning
- eleverne skal kunne forholde sig kildekritisk til informerende tekster
- eleverne skal have en høj bevidsthed om deres udbytte af læsningen
- eleverne skal have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi
- eleverne skal kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af selvvalgt, hensigtsmæssig notatteknik.

## Læsning i fagene generelt

- eleverne skal kunne skelne mellem berettende, beskrivende, forklarende, instruerende og diskuterende teksttyper.
- eleverne skal kunne anvende relevante notatteknikker set i forhold til teksttypen.

## Eksempel på læsehuskeliste til brug i udskolingen:

### Fremgangsmåde ved læsning af faglige tekster

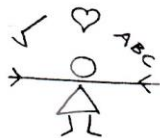
- **Orienteringslæsning:** Kig på overskrifter, mellemoverskrifter, illustrationer osv. Aktivering af forhåndsviden.
- **Skim teksten:** Forsøg at bestemme teksttype og læseformål – giv et bud på hvad teksten handler om.
- **Nærlæs nu teksten:** Indebærer altid skrivelæsning, ukendte ord slås op, der læses evt. igen.  
(faglæreren kan her vælge at give eleverne en notatteknik)
- **Skriv ned hvad teksten handlede om** (fungerer som et slags svar til læseformålet)

(Huskelisten hænges på væggen i klassen/faglokalet)

Arbejdet med læsning i alle fag skal fremgå af årsplanerne.  
Gennemgang af teksttyper og notatteknikker i begyndelsen af året.

## Læseforståelsesstrategier

## Læseforståelsesstrategier og andre litteraturpædagogiske værktøjer



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

En læseforståelsesstrategi er en bevidst, målstyret handling, der kan udføres før, under eller efter læsningen af en tekst med henblik på forskellige elementer af læseforståelsen. (Brudholm) Strategierne deles i 4 hovedkategorier:

- hukommelsesstrategier: bruges til at repetere dele af teksten for at huske den
- organisationsstrategier: bruges til at skabe overblik
- elaboreringsstrategier: bruges til at bearbejde den nye viden, så den integreres med elevens aggrundsviden
- overvågningsstrategier: bruges til at evaluere egen forståelse

I det efterfølgende er vist en række forslag til anvendelsen af sådanne strategier eller værktøjer, både før, under og efter læsning.

<b>Før læsning af en tekst</b>	
Genrekendskab, tekstypekendskab	Hvis genren er kendt af eleverne, så lad dem genopfriske genrekendetegnene før læsningen begynder. Kendte og forventelige strukturer hjælper på læseforståelsen.
Forfatterkendskab	Måske har en eller flere af eleverne læst andet af samme forfatter – lad dem fortælle.
Emnekendskab	Fælles samtale om det emne, som teksten behandler.
Periodekendskab	Fælles samtale om den tid, teksten er skrevet i – eller den tid, handlingen foregår i.
Titlens betydning	Lad eleverne komme med forudsigelser ud fra tekstens titel, måske kapiteloverskrifter. Gennemføres evt. som hurtigskrivning.
Svære ord	Hvis teksten indeholder svære ord eller begreber, så gennemgå dem med klassen, før eleverne skal læse teksten.
Ordkenskabskort	Svære, centrale ord eller begreber behandles grundigt på denne måde
Stil deres nysgerrighed	Hvis det er meningen at eleverne skal løse opgaver efter at have læst teksten, så lad dem se opgaverne før de går i gang med at læse. Læsning er altid nemmere, hvis man kender formålet.
VØL-model	Velegnet til at tydeliggøre, hvad eleven lærer ved at læse teksten
Tip en tekst	Læreren laver på forhånd en tipskupon med sande og falske udsagn fra teksten, der skal læses. Eleverne gætter og retter til under læsning – eller samlet gennemgang efter endt læsning.
Lærers oplæsning	Ind imellem kan det give en god forforståelse og sikre en god begyndelse for alle, hvis læreren læser den første bid af teksten højt.

<b>Under læsning af en tekst</b>	
FARAO-læsning	Eleverne læser i grupper. Hvert medlem i gruppen har en opgave. Bruges normalt til faglig læsning, men den kan sagtens bruges til skønlitteratur også. Se eksempel på: <a href="http://www.undervis.dk/teksttyper/farao.html">http://www.undervis.dk/teksttyper/farao.html</a>
Rollelæsning	Sikrer at alle forstår hvert afsnit, før der læses videre. Mest relevant ved tekster, der er sprogligt svære for eleverne. Der er 4 roller, en oplæser, en



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

(Cooperative learning/Resiprok metode)	referent, en overskriftsmester og en sammenhængsmester. Oplæseren læser første afsnit. Referenten giver et referat af det vigtigste indhold. Overskriftsmesteren finder en dækkende overskrift, som alle skriver ned, sammenhængsmesteren forklarer sammenhængen med det forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger. Rollerne roterer med uret og næste afsnit læses.
Meddigtning	Kan bruges på rigtig mange måder! Tvinger læseren til at forholde sig aktivt til det læste. Eleven må ikke lave om på noget af det læste, men må gerne finde på nyt.
Moddigtning	Eleven må gerne lave om på noget af det læste. Hvad nu hvis...
Skyg en person	Eleven noterer ned, hver gang der kommer oplysninger om en bestemt person i teksten.
Citatmosaik	Bruges til at lave en personbeskrivelse på en lidt anderledes måde. Personen tegnes på et stykke papir og rundt om personen placeres talebobler med citater af personen. Citaterne skal sige noget om, hvordan personen er.
Logskrivning	Elevens egne tanker om det læste noteres ned undervejs.
Lav overskrifter til kapitler	God øvelse til at vise læseforståelse, hvis ikke kapitlerne har navne i forvejen. Kan også bruges til faglige tekster, hvor hvert afsnit eksempelvis gives en overskrift.
Synsvinkelskift	I tekster med en jeg-fortæller er denne metode måske mest oplagt. Rigtig god til at vise forskelle på personers væremåder – og så selvfølgelig til at sætte fokus på det litteraturanalytiske begreb synsvinkel!
Børn/voksne	Lad eleverne lave teksten om. Hvis hovedpersonerne er børn, så lav dem om til voksne, men behold samme motiv og tema! Rigtig god øvelse til netop at sætte fokus på det, der ikke ændrer sig – motiv og tema!
Stikord, - understregning, - overstregning	Find stikord i teksten, der efterfølgende kan bruges til at huske indholdet.
Biodigt	Anderledes måde at lave en personbeskrivelse på. Linje 1: fornavn, linje 2: 3 tillægsord om personen, linje 3: slægtsforhold 3 eksempler, linje 4: elsker/holder af/kan lide 3 eksempler, linje 5: Føler... 3 eksempler, linje 6: trænger til... 3 eksempler, linje 7: frygter... 3 eksempler, linje 8: giver... 3 eksempler, linje 9: ønsker... 3 eksempler, linje 10: efternavn
Hvem er du? - kort	Bruges til personbeskrivelser, fokus på indre personkarakteristik
Dobbeltnotat	En kolonne, hvor eleverne skriver ned, hvad der sker på linjerne, en kolonne hvor de skriver ned, hvad der sker mellem linjerne og en kolonne, hvor de skriver, hvad de synes om det. Tvinger læseren til at nærlæse! Skal kun laves for korte tekststykker!
Årsag - følgekort	Bruges til at gennemskue led i forklarende, faglitterære tekster
Tidslinje	



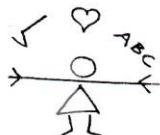
# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

Spændingskurve	
kompositionsdiagram	

## Efter læsning af en tekst

Resumé	
Referat	
Opsummering	Meget kort sammenfatning af det væsentligste indhold i en tekst
Berettermodel	God til at gennemskue opbygningen/kompositionen i en film eller en fortællende tekst fx noveller: Anslag, præsentation, uddybning, point of no return, konfliktopbygning, klimaks/konfliktløsning, udtoning.
Fortælleansigter	Analyseværktøj i de mindre klasser, fokus på tid og sted (det ene øje), hovedpersoner (det andet øje), problem (næsen), hændelser (munden)
Fortællekort	Analyseværktøj for lidt større elever, personer, tid sted, problemet, målet, handlingen, udbyttet
Eventyrbro	
Aktantmodel	
Kontraktmodel	Komposition i fortællinger fx eventyr: kontrakt, kontraktbrud, nderummet, bodsvandring med skadesgenoprettelse, prøvebeståelse, selvovervindelse, genetablering af kontrakt
5 spørgsmål	Læs teksten, find 5 spørgsmål som du synes det er vigtigt at få svar på, sådan at du synes du har forstået teksten fuldt ud, formuler de fem ting som spørgsmål, diskuter de forskellige foreslåede spørgsmål med en eller flere kammerater – svar på spørgsmålene
Spørgsmål til teksten Læreren laver spørgsmålene til eleverne eller eleverne laver spørgsmål til hinanden	<p>Led og find: Svaret finder vi et bestemt sted i teksten (på linjerne)</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.</li> <li>2.</li> </ol> <p>Led og tænk: Svaret finder vi flere steder i teksten (mellem linjerne)</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.</li> <li>2.</li> </ol> <p>Svaret findes ikke direkte i teksten, der findes ikke et bestemt svar: Vi må reflektere, bruge vores viden om verden og viden om andre temaer (ud over linjerne)</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.</li> <li>2.</li> </ol>
Det litterære klatretræ	<p>De yderste blade (de mest enkle elementer): Tid, sted, personer, miljø – på linjerne</p> <p>Træets grene: motiv, personskildringer, miljøbeskrivelser, indre monologer – på og mellem linjerne</p>



# Gammelgaardsskolen

Carit Etlars Vej 31 8230 Åbyhøj tlf. 8940 9696

	Træets stamme: tema, genrekendskab, synsvinkel, komposition – bag om linjerne, læser tolkende Træets rodnet: tema, budskab, litterære principper og traditioner – tolkende, reflekterende, perspektiverende
Den varme stol	Godt værktøj til at komme helt til bunds i en personkarakteristik. En elev ”er” en person fra teksten, resten stiller spørgsmål.

## Forslag til indhold:

- Mangler Faglig støtte
- Elever med dysleksi
- Info omkring specialcentermøde
- Info omkring læringskonferencer mm.
- Info omkring KCL
- Tosprogede elever
- DSA støttecenter
- Indsatser IT (Chromebook fra 2. klasse fra 2020)
- Opstilling af evalueringsformer der anvendes ud fra hver årgang (tests)

Opslag ud fra klassetrin (Overblik til læreren)

Hjælp til årsplaner (ramme)